

(Ha dalolják, táncolják, sportolják, tudománnyal biztosítva, művészettel ékesítve.) Tehát a számításba jöhető szervek szervezett összefogása szükséges. És jöhet az értékesítés. Például turisztikai program: *Fedezzük Fel a Vidéket!* A könyv külső borítóján a Kis Csali néptáncosok bájos arcú gyerkőcei hívatgatnak. Van mire támaszkodnunk, mutassuk fel értékeinket, őrizzük nyelvi otthonunkat a világban. Bízunk benne, a korokon és tereken átívelő szálak összeérnek. Van értelme e hatalmas munkának. Tehát vannak még őrzők, de nem árvák, s vigyáznak a strázsán.⁷

Apróságoknak tűnhet: újdonság a művészi könyvjelző – tájol, s ha megpihenünk az olvasásban, segít a lapozásban: továbblépni, tovább élni. Fülünkben a lelkesítő dal, amelyet a focimeccsek szurkolói énekelnek a Felvidéken: *Egy vérből valók* vagyunk, eredeti címe: *Nélküled...* A szöveg és a kép után szóljon a zene, *Ismerős Arcok*, most egy kislány éneklő csodálatosana DAC–Slovan rangadó előtt, 2018. május 12-én, itt elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=77z_ZDM4l58.

Most, így a végén érzem, mennyi lelkesültség sűrűsödött a sorokban. Hagyom. Nem meddő órán vagyunk. Nem elég faricskálni lomhán dalokon. Szól Szerencsés Károly „riasztása”: „Mert nem veszünk el mind egy szálalig! Ezer és száz csatát vívunk. Székelyföldön, Csallóközben, Kárpátalján, mindenhol, ahol élünk”. És „Addig van esély, míg el nem sülyedtünk. De azelőtt, mikor már ránk szakadna a tonnányi víz, szálljunk fel, s ha már csak repülhetünk, akkorra legyenek szárnyaink is. S emelkedjünk a magasba szép meséinkkel, dalainkkal, verseinkkel”.

(*Anyanyelvápolók Szövetsége, Budapest, 2019*)

és szerveződése. Ezzel, akarva-akaratlanul, közel hozza az olvasóhoz a fenomenológiát.” Lásd Sz. TÓTH, *A tanító úr kosara. Ajándék mindennapi tűnődésekre*, Partium, 2014. ősz, 60-66. És így hozza közel Kődöbocz Gábor a „békeharcot” a Pomozi-művelethez a Szabolcs-Szatmár – Felvidék útvonalon, éber nyitással az Atlanti-óceánig és tovább.

⁷ A szálak összefutnak. Ezen írás közben olvastam a hírt: Karaffa Attila fotókiállítás Egerben, *Felvidéki szemmel*. (Megnyitotta: Rajkovich Péter publicista, a Dunaszerdahelyi Hírnök főszerkesztője.) A fotók utazásra hívják a közönséget, dokumentálva Felvidék emlékhelyeit, a szakrális és mindennapi valóságot és a helyiek életét is. (A kiállítás szeptember 6-ig volt látható.) A kutatás-módszertani repertoár bővítése fontos. Kiss Gy. Csaba, a közép-európai kultúra tudós ismerője már régen felhívta a figyelmet, hogy a történészek, levéltári dokumentumok tanulmányozása mellett, használják fel az irodalmi műveket, mert azokból „rekonstruálható a társadalom-és mentalitástörténeti kép”, azaz, hogy mi történt az emberek fejében. Az emberek, a térségben lakó közösség gondolkodása, lelke nélkül nem fejthető fel a történelmük, az adott kultúra fejlődéstörténete (lásd John Lukacs). És ez kölcsönösséget igényel. Az sem mellékes, a körülöttünk élő országok magyarjai, hogyan vélekednek az anyaországról, és hogyan vélekednek az ott élő más nemzet tagjai a magyarokról. (2010-ben hallhattunk egy felmérést erről, „vegyes” a kép.) A kultúra ápolásának szép példája a leleszi kiadású **Régió**, Bodroghöz és Ung-vidék kulturális magazinja, a XVIII. évad 2. kiadását lapozgatva ismerős arcokra bukkanok.

Both Balázs

Őszvég a lapályon

Ím, november lett. Csatakos időben
vak szögesdrótok vezetik ma léptem.
Lomha lábom jár az idő e tájon,
és szomorúan.

Ködbe bújt síkság. Odafent a nap már
csak derengő fényt hunyorít a földre.
Lombja vesztett fák, csenevész ligetben.
Merre lehetsz most?

Ablakodnál állsz, szomorú szemekkel
csésze kávéval, szabadulni vágyva
éji álmod megkeserítve üző
démonaidtól?

Hisz tudom: szíved dobolása átzenget
mellkasod boltján, amikor halottas
némaság kint, bent, s kopogása hallik
ónos esőnek.

Vagy te is szürkén lebegő mezőkön
lépsz, haraszt, kóró, moha lepte tájon?
Bárhol is jársz most, komorabb sorokkal
írom a verset.

Ránk köszönt ősünk. Viruló gyümölcsből
töppedő roncs lett. Deresebb a rét már,
gesztenyén sárgult levelek vacognak -
gyérül a lombja.

Veszve kincs, harc, hit. Ahogy itt e táj áll,
kődbe fült harctér, szomorú mementó:
árnyalak sincsen, aki elsiratná
kedvese holtát.

Élj tovább. Engem nem a lópvilág vonz,
ingovány partján különös lidércfény –
Elhagyom hát. Égi erő vigyázza
lépteidet már.

A Dante-szimfónia kottájára

Zongorám súlyos fedelét lecsuktam.
Írva állt: sorsunk vereség. Komor sír-
hantokat, fátylat hoz a fátum késő
gyermekeinkre,

és bitók nőnek seregek letűntén...
Kárhozott népünk? Ki tudja, önkény
jön, szabadság, hogy vezetőnk lehessen
századok útján?

Vén halál, szörnyű feje, hogyha bólínt:
gyászlepel hull, mélyhegedűk siratnak
lornyonos dámát, elegáns minisztert,
s kripta-hideg dől,

hárfa glisszandók zuhanása közben...
Porladó csontváz didereg, koporsó,
megfakult márvány, zokogó szelekben.
Hajnali rémkép,

látomány-arcok - tünemény a múltból
felderengő pár: fiatal férfi, nő,
két fagyos csillag... A szonáta kész. Ég
tébolyi fényfel,

zöld lidérclángként. Bár Európa vad
tapsvihart támaszt, de a lélek... Elfog
gondolatnyit majd a zenében égő
láz-futamokból?

Lesz-e mű, mely véd feledés ködétől,
érc-kemény, zengő muzsikába oltva -
Liszt Ferenc voltam, ki dacolni kívánt
tolvaj időnkkel.

S mit Vörösmarty veretes sorokkal
versbe foglalt rég: a hazát, vész honját
szent öröm, hűség koszorúzza majdan,
áldva nevünket.

Ádám Tamás

Só ázik

Mint arcomon fehér pattanások,
az aszfalton nyárra kicsapódik a só.
Távolabb víz pezseg. Az árokparton
korhadó körtefák hónaljszaga mesél
a múlttól. Vaskos meglepetések
érnek: nem úgy volt, ahogy.

A só beszökik bőröm alá, sebemet
szaggatja, vonat szalad keresztbe,
a fényesorompó karcos szeme
szigorra int. Nehezen indulok,
dagad a térdkalács. Gördeszka
suhan el mellettem, kátyúba
lépve lesem, miként rohan el
az ifjúságom.

Utoljára a katonaságnál vágtam
mérőszalagot, ahány kocka,
annyi nap. Párolog az aszfalt,
olvad a szurok, ahány lépés,
annyi nap. Só ázik nyelvemen,
bocsánatkérésem nem kell
senkinek.

Fácán szárnya söpri az utat.
Szelíd pillantásomtól a durva só
finomabb lesz.

Halk nyerítés

Erős kézzel tartom az elszabadult
kocsit, a muraközi lovak már messze
járnak, lerázták magukról a kantárt,
szabadon nyerítenek.

Vészjeleket küldenek a félrevert
harangok, tarkómról csipkedi a pihéket
egy fekete rigó. Dermedtem állok,
csak a vadrózsák futnak az erdő felé.

Amíg bírom, ellensúly vagyok, mentem
az üres szekér értékes rakományát,
az érzelmeket. A lovak után vágyom,
lombok közé, megszületik a
szabadságeszmény.

Halk nyerítést hoz a szél, újra befogom
a lovakat, kattog a szív, kattog a lócs.
Innentől ismerős.